

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Gymnázium Josefa Ressela, Chrudim, Olbrachtova 291
Název a číslo OP	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, CZ. 1.5, Název projektu: Inovace ve vzdělávání na Gymnáziu Chrudim, reg.č.:CZ.1.07/1.5.00/34.0249
Název šablony klíčové aktivity	III/2 Zvyšování kvality výuky prostřednictvím ICT
Tematická oblast (předmět)	Český jazyk a literatura
Název sady vzdělávacích materiálů	Literatura raného novověku.
Jméno tvůrce vzdělávací sady	Mgr. Michal Hanč
Číslo sady	III/2-2-1-18
Anotace	Materiál zachycuje exulantskou literaturu v době pobělohorské. Věnuje se životu J.A. Komenského.
Ověřeno ve výuce: ročník, třída, dne, předmět	1. ročník, třída 1.A, dne 24.5. 2012, Český jazyk a literatura

BAROKO V ČESKÉ LITERATUŘE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

literatura doby pobělohorské

- rozdělení na dvě „větve“:
  - A) domácí literatura
    - a) oficiální
    - b) lidová a pololidová tvorba
  - B) exulantská literatura

B) exulantská **literatura**

exulantská literatura

- po bitvě na Bílé hoře odchod části měšťanstva a šlechty do emigrace
- hlavními znaky exulantské literatury byly:
  - obhajoba stavovského povstání
  - protestantská lit. (x domácí katolická lit.)

Pavel Skála ze Zhoře
(1583 – 1640)

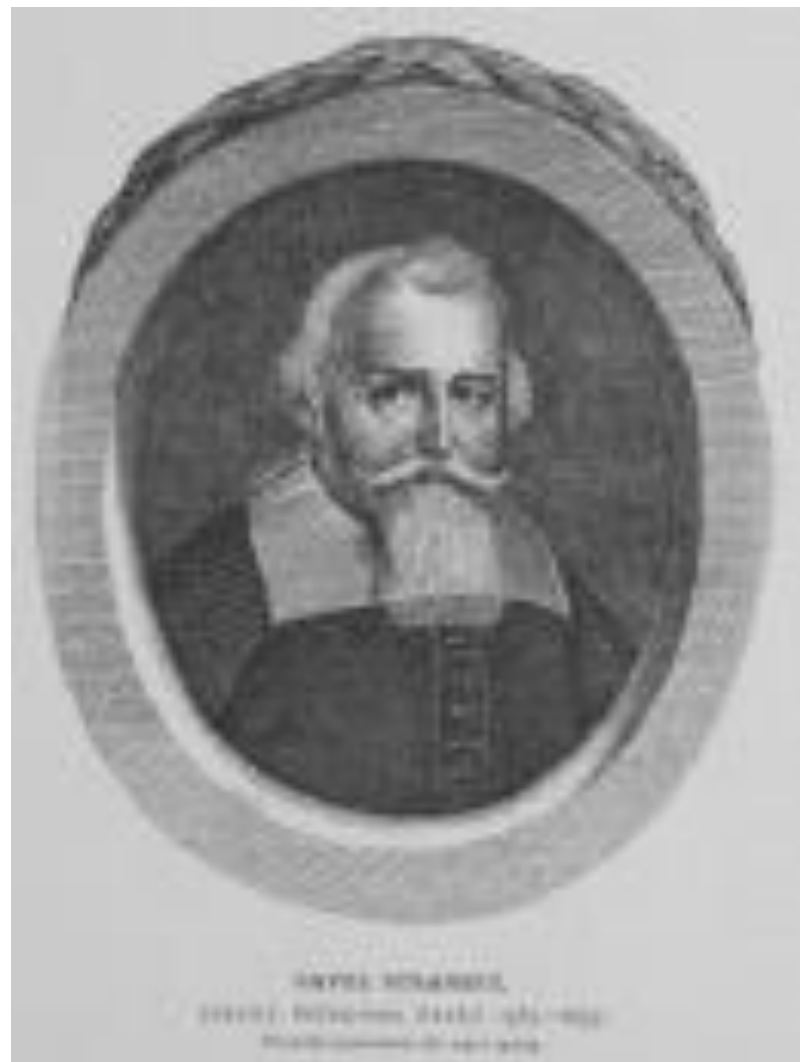
Pavel Skála ze Zhoře

- spisovatel, historik
- v exilu v Sasku

spis **Historie církevní**

- snaha podat dějiny křesťanství od jeho počátků do současnosti
- 10 svazků, poslední doveden do r. 1623

Pavel Stránský (1583 – 1657)

Obr.1

Pavel Stránský

- spisovatel, vystudoval Karlovu univerzitu
- v exilu v Německu a v Polsku

latinský spis O státě českém (1634)

→ encyklopedické poučení o českém státě,
obhajoba Čech doby pobělohorské

→ čít. s. 89

**Jan Amos
Komenský
(1592 – 1670)**

Jan Amos Komenský

- pedagog, filosof, teolog, spisovatel
- poslední biskup jednoty bratrské
- narozen 28.3.1592 patrně v Nivnici u Uherského Brodu v rodině příslušníků jednoty bratrské
- již v dětství osiřel
- základní vzdělání na bratrských školách ve Strážnici a v Přerově

Jan Amos Komenský

- studia na univerzitách v Herbornu a Heidelbergu (Německo), během studií navštívil Amsterdam
- 1614 návrat do vlasti, poté učitelem na bratrských školách v Přerově a Fulneku
- po bitvě na Bílé hoře (1621) úprch z Fulneku → Brandýs nad Orlicí, Bílá Třemešná, roku 1627 (vydáno Obnovené zřízení zemské) odchod do zahraničí →

Jan Amos Komenský

- 1628 – 1641 první pobyt v Lešně (Polsko),
→ práce pro školu (píše učebnice,
příručky) → získává světovou proslulost
- 1641 – 42 pobyt v Anglii (pokus o reformu
vzdělání)
- 1642 – 48 život ve Švédsku → učebnice
pro švédské školy; poté návrat do Lešna
- 1650 – 1654 Uhry → pedagogické
reformy; poté opět návrat do Lešna

Jan Amos Komenský

- 1654 – 56 třetí (a poslední) pobyt v Lešně
- 1656 Lešno přepadeno rabujícím polským vojskem → K. shořel dům a knihovna → zničeny mnohé práce, některé z nich i celoživotní díla → Polsko se stává zemí katolickou → odchod do Holandska
- konec života strávil v Amsterdamu
- zemřel 15.11.1670, pochován v Naardenu

Jan Amos Komenský

- za svého života třikrát ženat: Mandalena Vizovská, Marie Dorota, Jana Gajusová; měl celkem 6 dětí (první žena a dvě děti zemřely na mor)
- znal se s významnými osobnostmi své doby; např. polemika s René Descartem, znal se s Rembrandtem van Rijnem; dále přední evropští státníci a politici

Jan Amos Komenský

- svá díla psal především česky, latinsky, německy
- díla:
  - a) filosofické a teologické spisy
  - b) pedagogické spisy
  - c) pansofická (vševědná) díla → encyklopedické práce

Internetové zdroje:

Obr.1

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Pavel_Stransky.png

/23-05-2012-15.44/

Obr.2

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Johan_amos_comenius_1592-1671.jpg

/23-05-2012-15.46/

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Literatura:

- BALAJKA, Bohuš. *Přehledné dějiny literatury I (do devadesátých let 19. století)*. 5. vyd. Praha: Fortuna, 2001. ISBN 80-7168-717-0
- DOLEJŠÍ, Pavel. *Školní slovník českých spisovatelů*. 6. vyd. Pavel Dolejší, nakladatelství a vydavatelství: Humpolec, 2005. ISBN 80-86480-58-5
- HRABÁK, Josef, Eduard PETRŮ, Antonín ŠKARKA a kol. *Dějiny české literatury I, Starší česká literatura*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1959.
- MACHALA, Lubomír, Eduard PETRŮ a kol. *Panorama české literatury*. 1. vyd. Olomouc: Rubico, 1999. ISBN 80-85839-04-0
- PAVERA, Libor a František VŠETIČKA. *Lexikon literárních pojmů*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc s.r.o., 2002. ISBN 80-7182-124-1
- SOCHROVÁ, Marie. *Čítanka I. k literatuře v kostce*. Fragment: Havlíčkův Brod, 2006. ISBN 80-7200-973-7

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ